

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ
โรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑
Competencies of Administrators in Educational Management for Sustainable
Development of Schools under the Secondary Educational
Service Area Office 1

พินนิชาห์ โสคำ Phinnicha Sokham^๑
พร้อมพิไล บัวสุวรรณ Prompilai Buasuwan^๒
สุดารัตน์ สารสว่าง Sudarat Sarnswang^๓

Received: October 18, 2019

Revised: November 20, 2019

Accepted: December 21, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑ ๒) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ๑) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน ๕ คน ๒) ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑ ทั้งหมด จำนวน ๖๗ โรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๐ รวมทั้งสิ้น ๖๗ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง PNI modified

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ๑) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑ ประกอบไปด้วยสมรรถนะ ๔ ด้าน ดังนี้ ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืนทางด้านสังคม ความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ ๒) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

^๑สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phinnicha2530@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการที่จะพัฒนาด้านการพัฒนาครูให้มียุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้อยู่ในอันดับสูงสุด

คำสำคัญ : สมรรถนะของผู้บริหาร, ความต้องการจำเป็น, การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study competencies of Administrators in Education for Sustainable Development of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 1 2) study the current situation and needs competencies of Administrators in Education for Sustainable Development of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 1 The population of 67 School Administrators in Education for Sustainable Development of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 1 The instrument were Semi-structured Interview Protocol and questionnaire constructed by the researcher. The data were analyzed in terms of percentage, mean, standard deviation and modified priority needs index

The research results found as follows. 1) Competencies of Administrators in Education for Sustainable Development of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 1 to consist of Sustainable environmental, Sustainable social, Sustainable economic and strategic of learning management 2) the current situation and needs competencies of School Administrators in Education for Sustainable Development of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 1 at the highest level, from which strategic of learning management was ranked at the top level.

Keywords : competencies of administrators, current situation and needs, education for sustainable development

บทนำ

การพัฒนาประเทศที่ได้ดำเนินการโดยนักเศรษฐศาสตร์ ที่ผ่านมามักมุ่งประเด็นไปที่การ แข่งขันเพื่อสร้างความเติบโตด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ (Economic Growth) โดยมีเครื่องชี้วัดหลักที่ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปคือผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product: GNP) อาจจะมีข้อได้ว่าเป็นเครื่องชี้วัด แข็งตัวสำหรับการวัดระดับการพัฒนาของประเทศที่ดีที่สุดที่ได้รับการยอมรับจากนักเศรษฐศาสตร์ ในอดีต ผลของการพัฒนามีได้มีแต่ด้านบวก เสมอไป แต่หากเป็นภาพสะท้อนของการพัฒนาในแง่มุม ต่างๆ (สุดใจ ทูลพานิชย์กิจ, ๒๕๔๔) ซึ่งก็ยังมีอีกหลายดัชนีที่ให้ผลในทางตรงกันข้ามหรือไม่สอดคล้อง กัน โดยพบว่าผลของการเร่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจแต่เพียงประการเดียวดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาอัน เนื่องมาจาก การพัฒนาที่ไม่สมดุลอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, ๒๕๓๗)

ในปัจจุบันนี้ เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางแล้วว่า เกิดปัญหาวิกฤติของการพัฒนาขึ้น ทั่วโลก เนื่องจากการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจทำให้เกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์มากมาย สหประชาชาติ จึงมีความเห็นว่าทุกประเทศต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาเป็น “การพัฒนาที่ยั่งยืน” การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะการศึกษาคือ กระบวนการที่ ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองอันส่งผลต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ รูปแบบ ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืนกล่าวได้ว่าเป็นความสัมพันธ์แบบสองทาง คือ การศึกษาเป็นเครื่องมือนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะคงปฏิเสธไม่ได้ว่ามนุษย์มีส่วนสำคัญทั้งต่อ การพัฒนาและทำลายล้าง มนุษย์คือองค์ประกอบที่สำคัญของสังคม มนุษย์คือผู้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ และ มนุษย์ คือ ผู้ใช้ทรัพยากร ดังนั้น การพัฒนาที่นำไปสู่ความยั่งยืนต้อง เริ่มต้นที่การพัฒนาคนผ่านการให้การศึกษา อบรม การศึกษาจึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการ นำสังคมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, ๒๕๖๐)

นอกจากนี้ UNESCO (2007) ได้ให้ข้อคิดเห็นในการอภิปรายเรื่องการจัดการศึกษา เพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืนและการวัดมวลรวมความสุขของประเทศว่าควรพิจารณาใน ๔ มิติ ดังนี้

๑. มิติด้านสังคม คือการมีความเข้าใจ เกี่ยวกับสถาบันทางสังคม และบทบาทของสถาบัน ต่างๆ ต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา รวมทั้งมีระบบของการมีส่วนร่วมและแสดงออกซึ่งความ คิดเห็น

๒. มิติด้านเศรษฐกิจ คือการมีทักษะ และความสามารถในการประกอบอาชีพ การมีความ ไวต่อการรับรู้ถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง และเติบโตทางเศรษฐกิจต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

๓. มิติด้านสิ่งแวดล้อม คือการมีความตระหนักต่อทรัพยากร และผลกระทบที่เกิดขึ้น ทางด้าน สิ่งแวดล้อม การกระทำของมนุษย์และการตัดสินใจของมนุษย์ในด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๔. มิติด้านวัฒนธรรม คือการดำรงชีวิต ความสัมพันธ์ ความเชื่อที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน อย่างปกติสุข และยอมรับในความแตกต่างและหลากหลายของสังคม ประวัติศาสตร์ และประเพณี

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงมีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.

๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มีความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็น ประเทศพัฒนา แล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือคติพจน์ประจำชาติ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” การพัฒนาประเทศในช่วง ระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติจะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่าง การพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑) เพื่อกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์และ เป้าหมายของประเทศที่ชัดเจน รวมทั้งการที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการตามเป้าหมายเพื่อเป็นการ พัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals:SDGs) ตามที่องค์การสหประชาชาติ (The United Nations: UN) ได้กำหนดไว้ และตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Suffiicient Economy Philosophy: SEP)

จากแนวคิดดังกล่าวจึงถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างจริงจังเพื่อการดำรงอยู่อย่างยั่งยืนในสังคมโลก สถานศึกษานับว่าเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่จะให้การศึกษาคือเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ตามที่กล่าวมา การศึกษาเป็นกลไกสำคัญสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และการศึกษามีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศชาติจะมีการพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้น ประชากรในประเทศต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมาก่อนแล้วจึงเกิดทางเลือกในการพัฒนาประเทศตามมา การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับประเทศ จึงมุ่งพัฒนาศักยภาพของคนในสังคมให้เกิดความรู้ ทักษะ มุมมอง และค่านิยม ซึ่งเป็นปัจจัยหลักชี้้นำและจูงใจให้บุคคลแสวงหาและสามารถดำเนินชีวิตในแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนเนื่องจากสภาวะการดำรงชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

สภาพในปัจจุบัน ผู้บริหารไม่ว่าจะองค์กรประเภทหรือระดับใดก็ตามจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเป็นผลที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โลกข้อมูลข่าวสาร สภาวะการแข่งขันที่ไร้พรมแดน ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและภาวะที่มีทรัพยากรจำกัด ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ด้วยข้อผูกพันต่อการให้บริการสาธารณะ และมีความสามารถในการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้ใช้ศักยภาพที่ดีที่สุด ทำงานให้เกิดผลสูงสุด สร้างพันธมิตรทั้งภายในและภายนอกองค์กร สื่อสารกับผู้ร่วมงานด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน รวมทั้งเป็นผู้ที่มีทักษะทางการบริหารการจัดการ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานสูงสุด ภายใต้ภาวะการณที่เปลี่ยนแปลงในลักษณะเช่นนี้ ผู้นำถือว่าเป็นบุคลากรหลักที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ดี ซึ่งมีคำถามว่าคุณลักษณะของผู้นำเช่นไรที่จะเหมาะกับสถานการณ์ในยุคของการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปนี้เพื่อจะได้มีการเตรียมผู้บริหาร หรือสร้างผู้บริหารรุ่นใหม่ให้มีลักษณะเหมาะสมกับยุคปฏิรูปทั้งในปัจจุบันและอนาคต (วันชัย บุญทอง, ๒๕๔๘)

“สมรรถนะ” หรือขีดระดับความสามารถ (Competency) ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาในคุณลักษณะด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ลักษณะเฉพาะตัว (Attribute) พฤติกรรม (Behavior) ประกอบกันทำให้สามารถปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ ตามภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่เกิดผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน จึงต้องมีสมรรถนะในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจากนี้การพัฒนาในอดีตเป็นการพัฒนาด้วยรหัส KPM หรือความรู้ อำนาจ และเงิน อันส่งผลให้สังคมโลกถึงทางตัน ดังนั้นในการพัฒนาแบบยั่งยืนเพื่อปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาใหม่นั้นจำเป็นต้องใช้รหัสการพัฒนาตามกระแสเศรษฐกิจพอเพียง คือ GCK หรือความดี (Goodness) วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน (Community Culture) และความรู้ (Knowledge) (ประเวศ วะสี, ๒๕๔๙) ซึ่งสอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถนำมาเป็นหลักคิดและปฏิบัติในการพัฒนาและการดำรงชีวิตในทุกระดับ มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมและความสุขที่ยั่งยืน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงให้ความสำคัญกับการสร้าง และดำรงรักษาความสมดุลของระบบความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในสังคม บนหลักสามประการ คือ การมีความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกัน และการมีเหตุผล ภายใต้เงื่อนไขของการมีคุณธรรมและความรู้ (พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, ๒๕๖๐) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาการศึกษาเพื่อความยั่งยืน

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า สมรรถนะในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีเพียงกล่าวถึงสมรรถนะของบุคลากรทางการศึกษาแต่ยังไม่มีกรกล่าวถึงสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะ ทั้งที่เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา และความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑ เพื่อนำข้อมูลที่ได้และข้อเสนอแนะมา เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลให้การศึกษาเป็น กระบวนการพื้นฐานนำสังคมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามที่องค์การ สหประชาชาติ (The United Nations: UN) ได้กำหนดไว้ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๗๙) ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มีความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็น ประเทศพัฒนา แล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑

๒. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้ ๑) การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ (UNESCO, 2007) ๒) การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: พื้นฐานการศึกษาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, ๒๕๕๓) ๓) สมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ (United Nation, 2011; พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, ๒๕๖๐)

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ๑)ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้การสัมภาษณ์ จำนวน ๕ คน ๒)ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑ ทั้งหมด จำนวน ๖๗ โรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๐ รวมทั้งสิ้น ๖๗ คน

๓. การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือจำแนกเป็น ๒ แบบ ๑) แบบสัมภาษณ์ เพื่อสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ๒) แบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์กับข้อที่ได้จากการตรวจเอกสารมาสร้างเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน ๕ ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คน ใช้แบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ของ Likert

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล ติดต่อผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์จากประธานโครงการปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาคพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์และนิตยวันสัมภาษณ์ และนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เมื่อได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปพบผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑ พร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และได้ติดตามจนได้ครบทั้ง ๖๗ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยใช้วิธีของ Rovinelli and Hambleton ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง PNI modified (Modified Priority Needs Index)

สรุปผลการวิจัย

๑. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑ ประกอบไปด้วยสมรรถนะ ๔ ด้านดังต่อไปนี้ ๑) ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม : การตระหนักในความจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและ ความบอบบางของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ๒) ความยั่งยืนทางสังคม : ให้ความสำคัญในสถาบันทางสังคมและบทบาทของสถาบันทางสังคมในการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา ๓) ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ : ให้ความสำคัญสู่สังคม มีไหวพริบ และมีความสามารถในการตอบสนองต่อข้อจำกัดและศักยภาพของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ๔) ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้

๒. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑ สมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสมรรถนะด้านการพัฒนาครูให้มียุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ : เพื่อเสริมสร้างในการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาด้านการพัฒนาครูให้มียุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ : เพื่อเสริมสร้างในการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านสิ่งแวดล้อม : การตระหนักในความจำกัดของทรัพยากร ธรรมชาติและความบอบบางของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านทางเศรษฐกิจ : มีความรู้สึกไว มีไหวพริบ และมีความสามารถในการตอบสนองต่อข้อจำกัดและศักยภาพของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมทั้งผลกระทบที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับสุดท้าย

อภิปรายผลการวิจัย

๑. ในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษานับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นผู้นำองค์กรดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะทั้ง ๔ ด้านตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดไว้ ดังนี้ ๑) ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม ๒) ความยั่งยืนทางสังคม ๓) ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สอดคล้องหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องเสริมสร้างเสาหลักสามเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืนให้แข็งแรงเข้มแข็ง (UNESCO, 1997) และ๔) ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ นั้นเป็นการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับองค์การยูเนสโกได้ให้กรอบแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (UNESCO, 2007)

๒. สภาพปัจจุบันสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑ พบว่า โดยรวมทั้ง ๔ ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สมรรถนะของผู้บริหารด้านยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าด้านอื่นๆ ส่วนความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการที่จะพัฒนาด้านการพัฒนาครูให้มียุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้: เพื่อเสริมสร้างในการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นอันดับแรก

แต่อย่างไรก็ตามพิจารณาจากผลการวิจัยพบว่า ในสภาพปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทั้ง ๔ ด้าน และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในระดับมากที่สุดในทุกด้าน ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบจึงควรเร่งรีบในการจัดการให้มีการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านการพัฒนาครูให้มียุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องเสริมสร้างเสาหลักสามเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เข้มแข็ง

(UNESCO,1997) และสอดคล้องกับสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nation, 2011; พร้อมพิไล บัวสุวรรณ, ๒๕๖๐) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, ๒๕๕๓) โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาไทย นับเป็นส่วนสำคัญในการเผยแพร่และนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้อย่างยั่งยืน เนื่องจาก การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากวิกฤติ ซึ่งผลที่จะได้รับจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ ความพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สู่การพัฒนาที่สมดุล มั่นคงและยั่งยืน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,๒๕๔๕) ส่งผลให้การจัดการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นกระบวนการพื้นฐานนำสังคมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดไว้ อันจะทำให้การจัดการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป สอดรับกับวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) “ประเทศไทย มีความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็น ประเทศพัฒนา แล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ข้อเสนอแนะ

๑. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑ มีสมรรถนะในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน อยู่ในระดับปานกลางทั้ง ๔ ด้าน ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบจึงควรเร่งรีบในการจัดการเพิ่มสมรรถนะแก่ผู้บริหารด้านที่เหลืออีก ๓ ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ พร้อมกับด้านการพัฒนาครูให้มียุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ตอบสนองต่อการยุทธศาสตร์แห่งชาติ ๒๐ ปี อันจะนำประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามที่ยูเนสโกได้วางแนวทางไว้

๒. ควรขยายขอบเขตการศึกษาในเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ครอบคลุมทุกระดับ และประเภทสถานศึกษาอื่น เพื่อให้เห็นถึงทิศทางการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

๓. ควรศึกษาเกี่ยวกับ ความต้องการที่จำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของครู ในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามสมรรถนะที่จำเป็นของครู ในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔. ควรศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะหลักและสมรรถนะรอง ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ที่ควรมีในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (๒๕๔๒). การประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานและตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กรมสามัญศึกษา.
- กาญจนา เกรียงสี. (๒๕๖๐). บทความรับผิดชอบต่อการศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน. (เอกสารอัดสำเนา) ชัยยนต์ เพาพาน. (๒๕๕๙). การประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ครั้งที่ ๑ การจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน: ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑. ค้นเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๑. จาก http://www.conference.edu.ksu.ac.th/file/20160809_2488101126.pdf,
- ธนากร สังเขป. (๒๕๕๕). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: วี.พี. (1991).
- ประเวศ วะสี. (๒๕๔๖). วิถีใหม่แห่งการพัฒนาวิถีวิทยาศาสตร์สังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวัน มีนรัชเรื่องเดช. (๒๕๔๙). การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่ เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพมหานคร: คณะพัฒนา สังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (๒๕๖๐). เอกสารคำสอน รายวิชา 01152515 ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชน : ความเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (๒๕๔๒). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมล คีมทอง.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (๒๕๕๓). การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: พื้นฐานการศึกษาด้าน เศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- มานิต กิตติจุงจิต. (๒๕๕๕). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตแห่งความสมดุล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กิจอักษร.
- รงค์ ประพันธ์พงศ์. (๒๕๕๐). เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๑). เล่มที่ ๒๕. ตอนที่ ๘๒ก, หน้า ๑.
- วรรณมา หมายแห่ง. (๒๕๕๑). บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพฯ. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมคิด จาตุศรีพิทักษ์. (๒๕๔๖). แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ความยั่งยืน. วารสารเศรษฐกิจและ สังคม. ปีที่ ๔๐ (ฉบับที่ ๒) พฤษภาคม - มิถุนายน : ๔-๘.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๓๗). เครื่องชี้ภาวะสังคม. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (๒๕๕๕). เศรษฐกิจพอเพียงปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (๒๕๔๘). **การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์**. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สมรรถนะของข้าราชการ. ห้องประชุม สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (๒๕๔๘). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency based learning**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- สุดใจ ทูลพานิชย์กิจ. (๒๕๔๔). **หลักการพัฒนาเศรษฐกิจ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (๒๕๕๖). **ตามรอยพระยุคลบาทแห่งแผ่นดิน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (๒๕๕๐). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Avis, G. (2016). **Preparing School Leaders: 21st Century Skill**. Retrieved 24 April 2017. From <http://www.principals.ca/documewnts/InternationalSymposiumWhitePaper-OPC>.
- DoDEA 21. (2014). **Instructional Leadership : Self-Assessment and Reflection Continuum**. Retrieved 18 January 2018. From https://content.dodea.edu/teach_learn/professional_development/21/docs/principals/self_assessment/self_assessment_instructional_leadership.
- UNESCO. (1997). **Educating for Sustainable Future: A Transdisciplinary Vision for Concerted Action**. Paris: UNESCO.
- UNESCO. (2006). **Un Decade of Educatioo for Sustaonable Development 2005-2014 Asia-Pacific Region**. Retrieved 3 October2007. From <http://www.unesco.org/education/desd/ZED>.
- UNESCO. (2007). **Education for Sustainable Development: Linking Learning and Happiness**. Bangkok: UNESCO.
- United Nation Economic and Social Council. (2011). **Learning for the Future :Competences in Education for Sustainable Development**. Retrieved 28 April 2017. From https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/ESD_Publications/Competences_Publication.pdf.